

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30.01.2025

м. Харків

№ 70/10-рк/к

КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «ВОДА ЕСХАРА»

(інформація, доступ до якої обмежено)

Про припинення дій (бездіяльності),
які містять ознаки порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за результатами проведеного дослідження щодо дотримання суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення

ВСТАНОВИЛА:

1. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (1) КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ВОДА ЕСХАРА» (далі – КП «Вода Есхара», Підприємство) є юридичною особою. Ідентифікаційний код юридичної особи *(інформація, доступ до якої обмежено)*. Місцезнаходження: *(інформація, доступ до якої обмежено)*. Основним видом діяльності Підприємства є *(інформація, доступ до якої обмежено)* (код за КВЕД *(інформація, доступ до якої обмежено)*).
- (2) Відповідно до статуту КП «Вода Есхара» (у новій редакції) засновником Підприємства є Новопокровська селищна рада. Підприємство функціонує з метою надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення населенню та юридичним особам смт Есхар з артезіанських свердловин, які належать засновнику Підприємства, за тарифами, які затверджує засновник. Підприємство надає послуги та планує свою господарську діяльність на підставі укладених договорів з абонентами з урахуванням максимально допустимого обсягу технологічних витрат води при її виробництві та транспортуванні, використанні на власні потреби підприємствами селища та утримання зон санітарної охорони на законодавчій підставі. Господарська діяльність Підприємства у сфері питного водопостачання та водовідведення включає: збір, очищення та постачання води; каналізація, відведення й очищення стічних вод. Підприємство є самостійним господарчим суб'єктом і набирає прав юридичної особи з моменту державної реєстрації. Підприємство має самостійних баланс, розрахункові рахунки в установах банків, круглу печатку зі своїм найменуванням, кутові та інші штампи, фірмовий бланк, а також, у разі потреби – торговельні знаки, емблему.

- (3) Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Вода Есхара» є суб'єктом господарювання.

2. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (4) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики встановлено наступне.

2.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (5) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

2.1.1. Суб'єкт господарювання

- (6) Об'єктом аналізу є КП «Вода Есхара» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (7) Об'єктом аналізу є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

2.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (8) Відповідно до пункту 4.1. Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (9) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

2.2.1.1 Споживчі характеристики

- (10) Відповідно до пункту 4.2.1 Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (11) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово - комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (12) Законом України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення віднесені до комунальних послуг.

- (13) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 – Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення») централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (14) У відповідності до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (у редакції, що діяла до 07.08.2023) централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (15) Статтею 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» (набрав чинності з 07.08.2023) визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (16) Основною споживою властивістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є їх надання суб'єктами господарювання, які мають діючі водопровідно-каналізаційні мережі, що їм належать або ними використовуються (експлуатуються).

2.2.1.2. Умови споживання

- (17) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у відповідності до норм діючого законодавства України надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуг згідно зі статтею 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (18) Таким чином, однією з головних умов споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є укладання договорів між виконавцем та споживачем послуг.

2.2.1.3. Умови реалізації

- (19) Згідно з пунктом 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» господарська діяльність з надання послуг з централізованого водопостачання підлягає ліцензуванню.
- (20) КП «Вода Есхара» діє на підставі ліцензії, виданої розпорядженням Харківської обласної державної адміністрації від 14.07.2017 № 312 «Про видачу ліцензії суб'єкту господарювання на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, крім централізованого водопостачання та водовідведення за нерегульованим тарифом».
- (21) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються із застосуванням певних інженерних мереж та згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесена до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.
- (22) КП «Вода Есхара», здійснюючи діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, є суб'єктом природної монополії та відповідно внесено до Зведеного переліку природних монополій, розміщеному на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amcu.gov.ua.
- (23) Відповідно до частини 2 статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку,

власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

- (24) Виконавець послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення зобов'язаний готувати, укладати та переукладати із споживачами договори відповідно до обраної моделі договірних відносин.

2.2.1.4. Ціна

- (25) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (26) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (27) Відповідно до інформації, наданої КП «Вода Есхара» листом від 05.12.2024 № 678 (вх. від 09.12.2024 № 70-01/3232), рішенням виконавчого комітету Новопокровської селищної ради від 23.06.2021 № 90 «Про зміну тарифу на централізоване водовідведення, що надається комунальним підприємством «Вода Есхара» для населення, бюджетних організацій та інших споживачів смт Есхар Чугуївського району Харківської області по розрахунковим матеріалам КП «Вода Есхара»» встановлено тариф на послуги з централізованого водовідведення на рівні:
- для потреб населення – 24,90 грн. за 1 м.3 з ПДВ;
 - для бюджетних організацій – 96,00 грн. за 1 м.3 з ПДВ;
 - для інших споживачів – 126,00 грн. за м.3 з ПДВ.
- (28) Рішенням виконавчого комітету Новопокровської селищної ради від 23.06.2021 № 91 «Про зміну тарифу на централізоване водопостачання, що надається комунальним підприємством «Вода Есхара» для населення, бюджетних організацій та інших споживачів смт Есхар Чугуївського району Харківської області по розрахунковим матеріалам КП «Вода Есхара»» встановлено тариф на послуги з централізованого водовідведення на рівні:
- для потреб населення – 21,48 грн. за 1 м.3 з ПДВ;
 - для бюджетних організацій – 124,20 грн. за 1 м.3 з ПДВ;
 - для інших споживачів – 124,20 грн. за 1 м.3 з ПДВ.
- (29) Тарифи на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення наразі є діючими.
- (30) Отже, кінцеві споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення не мають можливості впливу на ціну таких послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на відповідні послуги, оскільки тарифи на такі послуги затверджує відповідний орган місцевого самоврядування.
- (31) Таким чином, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Вода Есхара».

2.2.1.5. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (32) Учасниками ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є:

- надавачі (виконавці) послуг – суб'єкти господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- споживачі послуг - фізичні особи та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2.3 Визначення товарних меж ринку

- (33) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (34) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (35) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (36) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.
- (37) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за споживчими властивостями, умовами користування, технічними характеристиками тощо не мають товарів – замінників.
- (38) Споживач може отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення лише у суб'єкта господарювання, який здійснює діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на визначеній території, де знаходяться водопровідно-каналізаційні мережі.
- (39) При цьому, враховуючи, що необхідною умовою отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є приєднання водопровідних та каналізаційних мереж об'єктів споживачів до систем водопостачання та водовідведення Підприємства, споживач за звичайних умов не може легко перейти від споживання цього товару до споживання іншого.
- (40) Отже, за показниками взаємозамінності, зокрема, за: подібністю призначення, споживчими властивостями, умовами використання, подібністю технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що надаються Підприємством, внаслідок технологічних особливостей їх надання не має товарів замінників.
- (41) Оскільки послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є послугами, які не мають замінників, відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива в їх отриманні.

- (42) Отже, за таких умов, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2.4 Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (43) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (44) Характерною особливістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання даних послуг є наявність діючих систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (45) Особливістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є їх отримання безпосередньо у суб'єкта господарювання, який провадить цю діяльність за місцем знаходження діючих водопостачальних та каналізаційних мереж.
- (46) За інформацією, наданою КП «Вода Есхара» листом від 05.12.2024 № 678 (вх. від 09.12.2024 № 70-01/3232), Підприємство відповідно до рішення Есхарівської селищної ради Чугуївського району Харківської області від 29.07.2016 «Про надання комунальної послуги з водопостачання та водовідведення споживачам смт Есхар» визначено виконавцем послуг з водопостачання та водовідведення для споживачів смт Есхар.
- (47) Згідно з рішеннями Есхарівської селищної ради Чугуївського району Харківської області від 29.07.2016 «Про надання комунальної послуги з водопостачання та водовідведення споживачам смт Есхар» та Новопокровської селищної ради Чугуївського району Харківської області від 20.07.2023 «Про передачу в господарське віддання та на баланс КП «Вода Есхара» майна комунальної власності Новопокровської селищної ради» для надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на баланс Підприємству передано об'єкти у сфері водопостачання та водовідведення, розташовані в смт Есхар та с. Стара Покровка.
- (48) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія смт Есхар та с. Стара Покровка, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які знаходяться на балансі КП «Вода Есхара».

2.5 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (49) Відповідно до пункту 1.3. Методики, часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (50) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (51) Протягом 2020-2024 року та поточного періоду 2025 року КП «Вода Есхара» уклало договори про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які є наразі діючими, зважаючи на їх щорічну пролонгацію в передбаченому даними договорами порядку (окрім випадків розірвання договору або випадків зміни його умов).
- (52) Протягом 2020-2024 років, поточного періоду 2025 року КП «Вода Есхара» було єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (53) Протягом 2020-2024 років, поточного періоду 2025 року склад продавців (виконавців) послуг

з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення не змінювався, тобто структура даного ринку є сталою.

- (54) Отже, часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період 2020-2024 років та поточний період 2025 року, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

2.6 Визначення потенційних конкурентів

- (55) Відповідно до пункту 9.1. Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання, які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (56) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії», природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (57) Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з централізованого водопостачання та водовідведенням є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання.
- (58) Отже, внаслідок технологічних особливостей послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також враховуючи те, що зазначені ринки є в стані природної монополії, конкуренція на них відсутня.

2.7 Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (59) У пункті 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (60) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (61) Ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення характеризується наявністю технічних і адміністративних бар'єрів з огляду на наступне.
- (62) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (63) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону

регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (64) Отже, ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення перебуває у стані природної монополії, а КП «Вода Есхара» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності із надання таких послуг потребує отримання ліцензії.
- (65) Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є обмеження, пов'язане з необхідністю мати наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої) для централізованого водопостачання та водовідведення, що пов'язані єдиним технологічним процесом.

2.8 Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання

- (66) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо, зокрема на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.
- (67) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
 - б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (68) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (69) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Вода Есхара», яке є єдиним виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у визначених територіальних межах, встановлювати свої умови при продажу товару, є ознакою ринкової влади.
- (70) Таким чином, КП «Вода Есхара» протягом 2020-2024 років та поточного періоду 2025 року має ознаки суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території смт Есхар та с. Стара Покровка, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які знаходяться на балансі КП «Вода Есхара».

3. НОРМАТИВНО - ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (71) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (72) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
 - житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про

надання житлово-комунальних послуг;

- індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;

- споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.

- (73) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з централізованого водовідведення. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема централізованого водовідведення.
- (74) У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (75) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (76) Відповідно до пунктів 1-8 частини третьої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:
- перелік послуг;
 - вимоги до якості послуг;
 - права і обов'язки сторін;
 - відповідальність сторін за порушення договору;
 - ціна послуги;
 - порядок оплати послуги;
 - порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
 - строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.
- (77) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (78) Статтями 7, 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та відповідно виконавців комунальних послуг.
- (79) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх

виконання згідно з типовим договором.

- (80) Частиною четвертою статті 23 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з централізованого водовідведення надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водовідведення, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.
- (81) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі - виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем (далі - споживач), який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг, визначені Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі - Правила), затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (далі – Постанова КМУ № 690). Цією ж постановою були затверджені:
- типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем);
 - типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем);
 - типовий договір з індивідуальним споживачем у будівлі, приміщення якої є самостійними об'єктами нерухомого майна, про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (82) Відповідно до пункту 6 Правил (у редакції Постанови КМУ № 690) надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах. Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання комунальних послуг з урахуванням вимог Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (83) Постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690» (далі – Постанова КМУ № 85) затверджені нові Правила, а також:
- типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж);
 - типовий договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (84) Згідно з пунктом 1 Правил (в редакції Постанови КМУ № 85) ці правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі -

виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг.

- (85) Відповідно до пункту 5 Правил (в редакції Постанови КМУ № 85) послуги надаються споживачу згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про житлово-комунальні послуги», та вимогами цих Правил.
- (86) Згідно з пунктом 14 Правил (в редакції Постанови КМУ № 85) надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (87) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (88) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (89) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.
- (90) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).
- (91) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг або надсилання через Єдину платформу електронного повідомлення про прийняття пропозиції укласти електронний договір (акцепт), наданої відповідно до вимог статей 10 та 11 Закону України «Про електронну комерцію» (за наявності електронних кабінетів у споживача та виконавця).
- (92) Відповідно до підпункту 5 пункту 50 Правил виконавець зобов'язаний готувати, укладати та переукладати із споживачем договір відповідно до обраної співвласниками моделі договірних відносин.
- (93) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг, зокрема, послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, здійснюється виключно на договірних засадах. Окрім цього, договори про надання житлово-комунальних послуг, у тому числі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, повинні відповідати типовим договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

4. ВИКЛАД ОБСТАВИН

- (94) За інформацією КП «Вода Есхара», наданою листом від 05.12.2024 № 678 (вх. від 05.12.2024

№ 70-01/3232), загальна кількість споживачів Послуг, яка надається Підприємством, станом на 01.11.2024 складає: Населення: сел. Есхар водопостачання 2347 осіб, водопостачання/водовідведення – 1980 осіб, с. Стара Покровка – 106 осіб; Бюджет – 5; Інші – 37.

- (95) У період 2020 – 2024 років та поточного періоду 2025 року послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються Підприємством на підставі таких договорів:
- Договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) (для фізичних осіб - побутових споживачів);
 - Договору про надання послуги з розподілу питної води/про надання послуг з централізованого водопостачання (для юридичних осіб);
 - Договору про надання послуг з відведення стічних вод/про надання послуг з централізованого водовідведення (для юридичних осіб).
- (96) КП «Вода Есхара» вибірково надало копії договорів з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), а саме від 02.06.2020 б/н, укладеного з (конфіденційна інформація); від 02.06.2020 б/н, укладеного з (конфіденційна інформація); від 20.09.2020 б/н, укладеного з (конфіденційна інформація); від 30.07.2021 б/н., укладеного з (конфіденційна інформація), від 01.09.2020 б/н, укладеного з (конфіденційна інформація), які наразі є діючими.
- (97) Аналізом договорів з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) встановлено, що вони мають однаковий зміст, а також те, що його положення не відповідають ані Типовому договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому Постановою КМУ № 690, на дату укладання Договорів, ані чинній редакції Типового індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженого Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85) (далі – Типовий договір). Порівняльний аналіз укладених Підприємством Договорів з Типовим договором викладено у таблиці № 1.

Таблиця № 1

Умови Типового договору	Умови договорів, укладених Підприємством зі споживачами	Наслідки невідповідності умовах Типових договорів
<p>пункт 39 Споживач має право на:</p> <p>3) на відшкодування збитків, завданих його майну, шкоди, заподіяної його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг та незаконного проникнення в належне йому житло (інший об'єкт нерухомого майна) виконавця або його</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Невключивши до договору такі норми, Підприємство звузило законодавчо встановлені права споживача, що в свою чергу може призвести до недоотримання або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на</p>

<p>представників;</p> <p>4) на усунення протягом 50 годин, якщо інше не визначено законодавством, виявлених недоліків у наданні послуг;</p> <p>5) на зменшення у встановленому законодавством порядку розміру плати за послуги у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або належної якості;</p> <p>6) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуг, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг, але не менше 15 днів), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача);</p> <p>12) звертатися до суду у разі порушення виконавцем умов цього договору.</p>		<p>здійснення перерахунків плати за послуги, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача, а за умови надання не в повному обсязі або зниження їх якості споживачу може призвести до необґрунтованих нарахувань за Послуги.</p> <p>Отже, відсутність у договорах таких пунктів може призвести до ущемлення інтересів споживачів Послуг.</p>
<p>пункт 42 Виконавець зобов'язаний:</p> <p>9) вживати заходів до ліквідації аварій, усунення порушень якості послуг, що сталися з вини виконавця або на об'єктах, що забезпечують надання</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Звуження Підприємством своїх законодавчо встановлених обов'язків, як виконавця Послуг, може призвести до ущемлення інтересів споживача, в тому числі, у вигляді неотримання послуг або їх отримання не в повному обсязі або неналежної якості, недоотримання</p>

<p>послуг та перебувають у його власності (користуванні), в строки, встановлені законодавством;</p> <p>10) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт на об'єктах, що забезпечують надання послуг та перебувають у його власності (користуванні), у розмірі, визначеному цим договором;</p> <p>11) своєчасно реагувати на виклики споживача, підписувати акти-претензії, вести облік вимог (претензій) споживача у зв'язку з порушенням порядку надання послуг;</p> <p>12) своєчасно та за власний рахунок проводити роботи з усунення виявлених неполадок, пов'язаних з наданням послуг, що виникли з його вини;</p> <p>17) самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплачувати споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого</p>		<p>або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на здійснення перерахунків плати за послуги у відповідності до законодавчо встановленого механізму їх здійснення, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача.</p>
---	--	--

<p>водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалися ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p>		
<p>Відповідальність сторін за порушення договору.</p> <p>Пункт 47. У разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснити перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплатити споживачу неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги, але не менше 15 днів), за</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Звуження Підприємством своєї відповідальності, як виконавця Послуги, може призвести до ущемлення інтересів споживача, в тому числі, позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме позбавлення його права на здійснення перерахунків плати за послуги у відповідності до законодавчо встановленого механізму їх здійснення, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача.</p>

<p>кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p> <p>Пункт 48. Оформлення претензій споживача щодо ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості здійснюється в порядку, визначеному статтею 27 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p> <p>Перевірка відповідності якості надання послуг здійснюється відповідно до Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1145 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 4, ст. 133).</p> <p>Виконавець зобов'язаний прибути на виклик споживача для проведення перевірки якості надання послуг у строк не пізніше ніж протягом однієї доби з моменту отримання відповідного повідомлення споживача.</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах порядку оформлення претензій, може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді ненадання послуг /надання їх не в повному обсязі або надання неналежної якості, нарахування надмірної плати за послуги та, відповідно, нездійснення перерахунків за ненаданні, наданні в не повному обсязі або неналежної якості послуг, і як наслідок може призвести до додаткових фінансових витрат споживачів.</p>
---	-----------------------	---

(98) Таким чином, КП «Вода Есхара» починаючи з 2020 року уклало з фізичними особами – побутовими споживачами договори з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування

внутрішньобудинкових систем), положення яких на момент їх укладання не відповідали Типовому договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому Постановою № 690, та могли призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг.

- (99) Окрім цього, КП «Вода Есхара» не привело свої Договори у відповідність до вимог діючого законодавства, а саме до Типового договору, затвердженого Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), та продовжує надавати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на підставі раніше укладених Договорів, положення яких можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (100) Аналізом інформації КП «Вода Есхара», наданої листом від листом від 05.12.2024 № 678 (вх. від 05.12.2024 № 70-01/3232), встановлено, що Підприємство укладає з юридичними особами окремі договори на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (101) КП «Вода Есхара» вибірково надало копії договорів:
- про надання послуг з розподілу води/про надання послуг з централізованого водопостачання, а саме від 01.02.2023 № 2-в, укладеного з Новопокровською селищною радою Чугуївського району; від 10.08.2023 № 2-в/1, укладеного з Новопокровською селищною радою Чугуївського району; від 16.01.2023 № 3-в, укладеного з Відділом освіти, культури та спорту Новопокровської селищної ради; від 23.01.2023 № 5-в/09, укладеного з КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 16.10.2023 № 9-в, укладеного з Відділом освіти, культури, спорту та молоді Новопокровської селищної ради Чугуївського району, від 17.02.2023 №1-в та від 19.06.2023 № 1-в, укладених з Комунальним закладом «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Патріот» Харківської обласної ради, від 17.01.2024 № 6-к, укладеного з Відділом освіти, культури та спорту Новопокровської селищної ради; від 29.01.2024 № 1-в, укладеного з Комунальним закладом «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Патріот» Харківської обласної ради; від 17.01.2024 № 9-в, укладеного з Відділом освіти, культури, спорту та молоді Новопокровської селищної ради; від 18.01.2024 № 5-в/15, укладеного з КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 17.01.2024 № 3-в, укладеного з Відділом освіти, культури, спорту та молоді Новопокровської селищної ради; від 15.01.2024 № 2-в, укладеного з Новопокровською селищною радою Чугуївського району;
 - про надання послуг з відведення стічних вод/ надання послуг з централізованого водовідведення, а саме від 19.06.2024 № 1-к, укладеного з Комунальним закладом «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Патріот» Харківської обласної ради; від 23.03.2023 № 5-к/10, укладеного з КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 16.01.2023 № 6-к, укладеного з Відділом освіти, культури, спорту та молоді Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 10.08.2023 № 2-к/1, укладеного з Новопокровською селищною радою Чугуївського району Харківської області; від 17.01.2024 № 5-к/16, укладеного з КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 17.01.2024 № 3-к, укладеного з Відділом освіти, культури, спорту та молоді Новопокровської селищної ради Чугуївського району; від 29.01.2024 № 21-к, укладеного з Комунальним закладом «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Патріот» Харківської обласної ради.
- (102) Аналізом таких договорів встановлено, що вони мають однаковий зміст. Окрім цього, положення таких договорів не відповідають типовим договорам, зокрема, Типовому договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85) (далі - Типовий договір 1). Порівняльний аналіз договорів, укладених Підприємством, з Типовим договором 1

викладено у таблиці № 2.

Таблиця № 2

Умови Типового договору 1	Умови договорів про надання послуг з розподілу води/про надання послуг з централізованого водопостачання, укладених Підприємством зі споживачами	Умови договорів про надання послуг з відведення стічних вод/ надання послуг з централізованого водовідведення, укладених Підприємством зі споживачами	Наслідки невідповідності умовах Типових договорів
<p>пункт 32. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі __ гривень, але не більше 0,01 відсотка суми боргу за кожний день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу. Нарахування пені починається з першого робочого дня, що настає за останнім днем граничного строку внесення плати за послугу.</p>	<p>пункт 4.26. Згідно ст. 625 Цивільного кодексу України, боржник, який несвоєчасно виконує зобов'язання, на вимогу кредитора повинен відшкодувати суму заборгованості з урахуванням індексу інфляції за весь період прострочення, а також сплатити 3% річних із простроченої суми</p> <p>пункт 4.27. У випадку порушення термінів оплати Абонент виплачує КП «Вода Есхара» пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України за кожен добу прострочення.</p>	<p>пункт 5.7. Згідно ст. 625 Цивільного кодексу України, боржник, який несвоєчасно виконує зобов'язання, на вимогу кредитора повинен відшкодувати суму заборгованості з урахуванням індексу інфляції за весь період прострочення, а також сплатити 3% річних із простроченої суми;</p> <p>пункт 5.8. У випадку порушення термінів оплати Абонент виплачує КП «Вода Есхара» пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України за кожен добу прострочення.</p>	<p>Зазначені пункти договорів, укладених Підприємством з юридичними особами, викладені у такій редакції, не відповідають нормам діючого законодавства у сфері надання комунальних послуг, та можуть призвести до необґрунтованих додаткових нарахувань плати.</p> <p>Таким чином, зазначені пункти договорів, викладені у такій редакції, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.</p>
<p>Розділ «Порядок надання та вимоги до якості послуг»: пункт 4. Виконавець забезпечує постачання послуг безперервно з гарантованим рівнем безпеки та значення тиску; пункт 5. Послуги надаються споживачеві</p>	Не передбачено	Не передбачено	Відсутність у договорі положень щодо безперервності надання послуг споживачеві, а також відсутність визначеного строку проведення виконавцем послуг аварійно-відновлювальних робіт може призвести як до безпідставного

<p>безперервно, крім перерв, визначених частиною першою статті 16 закону України «Про житлово – комунальні послуги»;</p> <p>пункт 8. У разі виникнення аварії на зовнішніх інженерних мережах постачання послуг виконавець проводить аварійно-відновні роботи у строк не більше семи діб з моменту виявлення ним факту аварії або повідомлення споживачем виконавцю про аварію.</p>			<p>виникнення перерв у наданні послуг, так і до затягування виконавцем послуг на власний розсуд встановлених законодавством строків проведення цих робіт, у які споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг, що може призвести до ущемлення його інтересів.</p>
<p>пункт 27 Споживач має право:</p> <p>б) отримувати від виконавця штраф у розмірі, визначеному договором, за перевищення нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт;</p> <p>7) на перевірку кількості та якості послуг у встановленому законодавством порядку;</p> <p>8) складати та підписувати акти-претензії у зв'язку з порушенням порядку надання послуг, зміною їх</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Ущемлення інтересів споживача через звуження виконавцем послуг обсягу законодавчо встановлених прав споживача, що може мати наслідком недоотримання або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на здійснення</p>

<p>споживчих властивостей та перевищенням строків проведення аварійно-відновних робіт;</p> <p>10) розірвання договору про надання послуг за умови попередження про це виконавця не менш як за два місяці до дати розірвання договору та допуску виконавця для здійснення технічного припинення надання послуг;</p> <p>12) звертатися до суду в разі порушення виконавцем умов договору.</p>			<p>перерахунків плати за послуги, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача, обмеження способів захисту порушених прав споживача, позбавлення можливості розірвання договору та складання актів – претензій.</p>
<p>Не передбачено</p>	<p>пункт 5.1.8 При укладанні договору Абонент повинен надати КП «Вода Есхара» Паспорт водного господарства, у якому відображається відомча приналежність підприємства, профіль виробництва, характеристика водопроводу, наявність приладів обліку, резервуарів добового запасу води, оборотних циклів, а також генеральний план з мережами водопроводу по площі підприємства, чисельність персоналу по категоріях умов праці, розрахунок потреби води окремо на виробничі й комунальні потреби, а також інші документи передбачені договором;</p>	<p>пункт 6.1.8 При укладанні договору Абонент повинен надати КП «Вода Есхара» Паспорт водного господарства, у якому відображається відомча приналежність підприємства, профіль виробництва, характеристика випуску каналізації, системи очисних споруд промислових стоків, а також генеральний план з мережами каналізації по площі підприємства, чисельність персоналу по категоріях умов праці, а також інші документи передбачені</p>	<p>Зазначені пункти встановлюють непередбачені діючим законодавством вимоги до надання споживачами Паспорту водного господарства, який, до речі, теж не передбачений нормами діючого законодавства у сфері надання комунальних послуг. Зазначена вимога встановлює додаткові обмеження в отриманні Послуг, та може призвести до ущемлення інтересів споживачів.</p>

	<p>пункт 5.1.20. Відшкодувати КП «Вода Есхара» витрати з проведення аналізу якісних показників послуг в разі необґрунтованості претензій.</p>	<p>договором;</p> <p>пункт 6.1.18. Відшкодувати КП «Вода Есхара» витрати з проведення аналізу якісних показників послуг в разі необґрунтованості претензій.</p>	<p>Нормами діючого законодавства у сфері надання комунальних послуг взагалі не передбачено відшкодування витрат з проведення виконавцем Послуг аналізу якісних показників послуг в разі необґрунтованості претензій.</p> <p>В той же час, відповідно до положень Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Правил обов'язок щодо забезпечення відповідності якості комунальної послуги встановленим вимогам покладається на виконавця такої послуги. При цьому, порядок перевірки якості комунальних послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Споживач має право вимагати у виконавця надання якісних послуг, а у разі їх надання неналежної якості скласти акти-претензій.</p> <p>Включення таких пунктів до договорів може призвести до необґрунтованих фінансових витрат і як наслідок до ущемлення інтересів</p>
--	--	--	--

			споживачів.
<p>пункт 30 Виконавець зобов'язаний:</p> <p>1) надавати споживачу послуги з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення відповідно до умов договору;</p> <p>4) відшкодувати збитки, завдані споживачу внаслідок порушення вимог законодавства у сфері питної води, питного водопостачання та централізованого водовідведення, що сталося з його вини;</p> <p>10) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт на об'єктах, що забезпечують надання послуг та перебувають у його власності (користуванні), у розмірі, визначеному договором;</p> <p>14) відшкодувати збитки, завдані майну, шкоду, заподіяну життю або здоров'ю споживача внаслідок неналежного надання або</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Звуження кола законодавчо встановлених обов'язків виконавця послуг може призвести до ущемлення інтересів споживача, в тому числі, у вигляді неотримання послуг або їх отримання не в повному обсязі або неналежної якості, недоотримання або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на здійснення перерахунків плати за послуги у відповідності до законодавчо встановленого механізму їх здійснення, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача</p>

<p>ненадання послуги та незаконного проникнення в належну йому будівлю (приміщення у будівлі);</p> <p>17) самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплачувати споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (за виключенням нормативних</p>			
--	--	--	--

<p>строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалися ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p>			
<p>пункт 33. У разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснити перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплатити споживачу неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Неправомірне позбавлення споживача права на здійснення перерахунків вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості, а також на отримання передбаченої законодавством компенсаційної виплати з боку виконавця послуг у вигляді неустойки (штрафу) за ненадання виконавцем послуг, надання їх не в повному або неналежної якості може призвести до ущемлення його інтересів у вигляді недоотримання коштів, а також до додаткових фінансових витрат за відсутності здійснення перерахунків вартості послуг у законодавчо встановленому порядку</p>

<p>менш як 12 - за фактичний час споживання послуги, але не менше 15 днів), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалися ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p>			
<p>Облік послуги: пункт 12. У разі виходу з ладу або втрати вузла комерційного обліку послуги до відновлення його роботи або заміни комерційний облік спожитої послуги здійснюється розрахунково відповідно до Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Мінрегіону від 22 листопада 2018 р. № 315 (далі - Методика розподілу).</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність порядку обліку послуг у договорах може призвести до необґрунтованих нарахувань за послуги, що свою чергу може призвести до ущемлення інтересів споживачів.</p>

<p>пункт 13. Початок періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку визначається: за даними електронного архіву в разі отримання з нього інформації щодо дати початку періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку; з дати, наступної за днем останнього періодичного огляду вузла комерційного обліку або зняття його показань в інших випадках. Кінцем періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку є день прийняття на абонентський облік відремонтованого або заміненого вузла комерційного обліку.</p> <p>пункт 14. Початок періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його втратою визначається з дня, наступного за днем останнього дистанційного отримання показань, або з дня, наступного за днем останнього зняття його показань (в інших випадках).</p>			
--	--	--	--

<p>Кінцем періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його втратою є дата прийняття на абонентський облік вузла комерційного обліку, встановленого на заміну втраченого.</p> <p>пункт 15. На час відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом, перевіркою засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла обліку, комерційний облік ведеться розрахунково відповідно до Методики розподілу. Початок періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом, перевіркою засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла обліку, визначається з дати, наступної за днем розпломбування вузла комерційного обліку. Кінцем періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом,</p>			
--	--	--	--

<p>повідкою засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла обліку, є день прийняття на абонентський облік.</p>			
---	--	--	--

- (103) Отже, КП «Вода Есхара» протягом 2023 - 2024 років уклало з юридичними особами договори про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, положення яких на момент їх укладання не відповідали Типовому договору 1, затвердженому Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), а їх положення могли призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (104) Таким чином, КП «Вода Есхара», виклавши умови договорів зі споживачами – фізичними та юридичними особами, що є наразі діючими, у наведених у таблицях 1 і 2 редакціях, які не відповідають умовам типових договорів, значно звузило коло прав споживачів, зокрема, щодо відшкодування збитків внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, здійснення перерахунків плати за послуги, та власних обов'язків і відповідальності за порушення умов цих договорів, а також у договорах з юридичними особами застосовувало норми, які взагалі не передбачені чинним законодавством.
- (105) Зазначене одночасне звуження прав споживача та звуження обов'язків виконавця послуг може ускладнити споживачу доведення факту порушення виконавцем порядку надання послуг та може ускладнити отримання споживачем від виконавця перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості.
- (106) Відповідно до положень статті 179 Господарського кодексу України, яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважений ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
- (107) Статтею 184 Господарського кодексу України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (108) З огляду на зазначене, Підприємство повинно було укладати договори зі споживачами відповідно до типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача та власної відповідальності за порушення умов цих договорів.
- (109) Дії Підприємства, які полягають в укладенні зі споживачами (юридичними і фізичними особами) договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690, та бездіяльність КП «Вода Есхара», яка полягає у неприведенні договорів, що наразі є діючими, до чинної редакції типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85) можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

5. НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДІЙ (БЕЗДІЯЛЬНОСТІ) КП «ВОДА ЕСХАРА»

- (110) Унаслідок дій КП «Вода Есхара», які полягають в укладенні зі споживачами (юридичними і фізичними особами) договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690, та бездіяльності Підприємства, яка полягає у неприведенні цих договорів, що наразі є діючими, до чинної редакції типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), зменшилися обсяги прав споживачів та власної відповідальності виконавця послуг за порушення умов договору, що може призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.
- (111) Таке зменшення прав споживача та обов'язків виконавця послуг може ускладнити споживачу доведення факту порушення виконавцем порядку надання послуг, отримання споживачем від виконавця перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості, а також може призвести до неможливості отримання від виконавця послуги відшкодування за завдання збитки внаслідок неналежного надання або ненадання послуги.
- (112) Така поведінка КП «Вода Есхара» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (113) З огляду на зазначене, за відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також за відсутності у споживачів альтернативи у виборі іншого надавача таких послуг, КП «Вода Есхара» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не відповідають вимогам чинного законодавства та можуть призвести до ущемлення їх інтересів.

6. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ (БЕЗДІЯЛЬНОСТІ) КП «ВОДА ЕСХАРА»

- (114) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (115) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (116) Зловживання монополієм (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (117) Враховуючи наведене, дії КП «Вода Есхара», які полягають в укладанні зі споживачами (юридичними і фізичними особами) договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690, та бездіяльність, яка полягає у неприведенні укладених зі споживачами (юридичними і фізичними особами) договорів, положення яких не відповідають умовам типових договорів, затверджених Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (118) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам

влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, - щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «ВОДА ЕСХАРА» (ідентифікаційний код юридичної особи (*інформація, доступ до якої обмежено*)) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії (бездіяльність), які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення із споживачами договорів про надання послуг з централізованого водопостачання у відповідності до вимог чинної редакції типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85);

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуг з централізованого постачання холодної води, умови яких не відповідають типовому договору, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85).

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «ВОДА ЕСХАРА» необхідно повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України в електронному вигляді на електронну адресу e-mail: khrv@amcu.gov.ua та в паперовому вигляді на адресу: майдан Свободи, 5, Держпром, 6 під'їзд, 1 поверх, місто Харків, 61022 у **2-х місячний строк з дня їх отримання** із наданням копій підтверджуючих документів.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **не розпочинається**.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК